

ZAKRES ZADAŃ WYZNACZONYCH W GRZE TERENOWEJ „Skarby powstańczej poczty” 1863-2023

| 1

1. Gromadzimy wiadomości o powstaniu styczniowym – uzupełnianie tekstu faktami dotyczącymi powstania styczniowego, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń związanych z rokiem 1863 na terenie powiatu radomskiego.
2. To już wiem – rozwiązywanie krzyżówki o powstaniu styczniowym
3. Obrazy powstania styczniowego – układanie puzzli
4. O czym śpiewali powstańcy? Uzupełnienie tekstu pieśni z okresu powstania styczniowego
5. Oni walczyli o naszą wolność – rozpoznanie i wskazanie na podstawie ilustracji żołnierzy powstania styczniowego, formacji wojskowych
6. O tych bohaterach nie zapomnimy – znajomość życiorysów głównych dowódców i bohaterów powstania / Marian Langiewicz, Dionizy Czachowski, Ludwik Mierosławski, Romuald Traugutt, Władysław Eminowicz, Kajetan Cieszkowski, gen. Józef Hauke ps. „Bosak”, ks. S. Fijałkowski, mjr Karol Kalita de Brenzenheim ps. „Rębajło”, Makarski, Gromejko, mjr Jan Rudowski, „Marios” (prawdopodobnie Marjański z oddziału kpt. Samuela Bielańskiego)
7. Rannym trzeba pomóc – zadanie z zakresu pierwszej pomocy.

Zadania specjalne

Zagadka 1. O kim mowa?

Postać znanego literata związana z powstaniem styczniowym

Zadanie 2. Symbole powstańcze

Odczytanie symboli pieczęci Rządu Narodowego z okresu Powstania Styczniowego.

Zadanie 3. To już wiem

Rozwiązanie testu o powstaniu styczniowym z uwzględnieniem wydarzeń na terenie obecnego powiatu radomskiego

Zadanie 4. Ze śpiewem na usta w bój...

Wykonanie po przybyciu na metę przygotowanej pieśni z okresu powstania styczniowego.

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trelka

Bibliografia:

1. Szkolny słownik historii Polski, t.II, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, W-wa 1997
2. S. Piątkowski, Powstanie styczniowe lat 1863-1864 na terenie obecnego powiatu radomskiego. Opowieść o strukturach konspiracyjnych, przebiegu walk zbrojnych i kontekstach społecznych zrywu, Radom 2023.
3. Radomskie wędrówki regionalne, Radom 2000
4. <https://muzhp.pl/pl/c/983/powstanie-styczniowe>
5. <https://dzieje.pl/wiadomosci/160-lat-temu-wybuchlo-powstanie-styczniowe>
6. <https://www.bn.org.pl/powstanie/index.php?url=glowna>
7. <https://genealogia.okiem.pl/powstanie-styczniowe>
8. <https://bibliotekapedagogiczna.pl/wp-content/uploads/2018/02/ciezka-edukacyjna-RADOMSCY-WETERANI-1863-Roku-na-Cmentarzu-przy-ul.-Limanowskiego.pdf>
oraz inne dostępne publikacje na temat powstania styczniowego.
9. Teksty pieśni powstańczych: www.bibliotekapiosenki.pl

| 2

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trelka

Pieśni Powstania 1863 roku: www.bibliotekapiosenki.pl
(Tam teksty i melodie, a także podkłady)

Marsz Czachowskiego

Już was żegnam niskie strzechy,
ojców naszych chatki,
Już was żegnam bez powrotu
ojcowie i matki.

Marsz, marsz, Polonio!
Marsz, dzielny narodzie,
Odpocniemy po swej pracy
W ojczystej zagrodzie.

Już was żegnam, bracia, siostry,
Krewni, przyjaciele!
Póki w ręku miecz jest ostry
Nie zginie nas wiele.

Marsz, marsz...
Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę
Będziem Polakami!
Dał nam przykład nasz Kościuszko,
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz...
Kiedy zagrzmie trąbka nasza,
Pocwałużą konie,
Powiedzie nas nasz Czachowski
Na ojczyste błonie.

Marsz, marsz...
Marsz przytomnie, śmiało, dzielnie,
Jako przynależę
Godnym synom ojców naszych,
Polaków rycerzy.

Marsz, marsz...
Uderz śmiało, mężnie, dzielnie,
A najgłówniej składnie,
Nie zdrzyj choć tuż przy tobie
Nawet brat twój padnie.

Marsz, marsz...
Polak pada dla narodu
Dla matki Ojczyzny
Chętnie znosi głód i trudy,
A najczęściej blizny.

Marsz, marsz...
Marsz na Lublin i Warszawę,
Wypędzim Moskali,
Czas okazać męstwo nasze,
Dalej, bracia, dalej!
Marsz, marsz...

| 3

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trełka

● Łączmy ramię do ramienia
● Bracia Galicyanie,
● Gdy uderzym wszyscy razem,
● Polska zmartwychwstanie!

Marsz, marsz...

● Będą błyszczeć po Rosyi
● Szańców naszych groty,
● I staniemy, gdzie Batory
● Rozbijał namioty.

Marsz, marsz...

● A gdy nieprzyjaciół naszych
● Dumę poskromimy,
● Kochajmy się, żyjmy razem,
● Nigdy nie zginiemy!

Marsz, marsz...

| 4

MARSZ STRZELCÓW

Hej, strzelcy wraz! Nad nami orzeł biały,
a przeciw nam śmiertelny stoi wróg.
Wnet z naszych strzelb piorunem zagrzmiał strzały.
Niech lotem kul kieruje zbawca Bóg!
Wiec gotuj bron i kule bij głęboko
O ojców grób bagnetów poostrz stal.
Na odgłos trąb, twój sztucer bierz na oko!
Hej, Baczość! Cel i w łeb, lub serce pal!
/Hej, trąb! Hej, trąb! Strzelecka trąbko w da!
A kłuj, a rab, i w łeb lub serce pal!/bis
Wzrósł liściem bór, wiec góra wiara strzelcy.
Masz w ręki broń, a w piersi święty żar.
Hej, Moskwa tu, a nuże tu wisielce!
Od naszych kul nie schroni kniazni car.
Raz przecież już zagrały trąbek dźwięki
Lśni polska bron, jak stalnych kłosów fal.
Dziś spłacimy wam łzy matek i wdów jęki.
Hej, Baczość! Cel i w łeb, lub serce pal!
/Hej, trąb! Hej, trąb! Strzelecka trąbko w da!
A kłuj, a rab, i w łeb lub serce pal!/bis .

JAK TO NA WOJENCE ŁADNIE

Jak to na wojence ładnie,
jak to na wojence ładnie,
kiedy ułan z konia spadnie,
kiedy ułan z konia spadnie.

Koledzy go nie ratują,
koledzy go nie ratują,
jeszcze końmi potratują,
jeszcze końmi potratują.

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trełka

● Kapitan z pułku wymaże,
● kapitan z pułku wymaże,
● porucznik grzebać każe,
● porucznik grzebać każe.

● A za jego trudy, prace,
● a za jego trudy, prace,
● to mu bęben zakołace,
● to mu bęben zakołace.

Spij kolego, twarde łoże,
zobaczymy się jutro może,
spij żołnierzu, a w tym grobie
niech się Polska przyśni tobie.

| 5

JESZCZE JEDEN MAZUR DZISIAJ

„Jeszcze jeden mazur dzisiaj,
Choć poranek świta,
Czy pozwoli panna Krysia?”,
Młody ułan pyta.

I niedługo błaga, prosi,
Bo to w polskiej ziemi,
/W pierwszą parę ja unosi,
A sto par za niemi./bis

On jej czule szepcze w uszko,
Ostrogami dzwoni,
W pannie tłucze się serduszko
I liczko się płoni.

Cyt, serduszko, nie płoń liczka,
Bo ułan niestały,
/O pół mili wre potyczka,
Słychać pierwsze strzały./bis

Słychać strzały, głos pobudki,
Dalej na koń, hura!
Lube dziewczę, porzuć smutki,
Zatańczym mazura!

Jeszcze jeden krąg dokoła,
Jeszcze uścisk bratni,
/Trąbka budzi, na koń woła,
Mazur to ostatni./bis

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trelka

SYGNAŁ

W krwawym polu srebrne ptasze,
Poszły w boje chłopcy nasze.
/Hu, ha, krew gra, duch gra, hu, ha!
Niechaj Polska zna, jakich synów ma!/bis

Obok Orła znak Pogoni,
Poszli nasi w bój bez broni.
/Hu, ha, krew gra, duch gra, hu, ha!
Matko-Polsko, _yj! Jezus, Maria! Bij!/bis

Naszym braciom dopomagaj,
Nieprzyjaciół naszych zmagaj.
/Hu, ha, Wiatr gra, krew gra, hu, ha!
Niechaj Polska zna, jakich synów ma./bis

| 6

Patronat honorowy
starosta radomski
Waldemar Trelka

